

Rekreasyon Alanında Yapılmış Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Analizi (Bibliometric Analysis of Postgraduate Theses in the Field of Recreation)

*Ramazan DEMİR¹ , Ali KOÇAK²

¹Dr., Bağımsız Araştırmacı

E-Posta: ramteddemir@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3617-7380

²Öğr. Gör. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Finike Meslek Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü

E-Posta: alikocak@akdeniz.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7073-9420

Anahtar Kelimeler

Rekreasyon,
Lisansüstü Tezler,
Bibliyometrik Analiz

Jel Sınıflama Kodu

Z20
Z30
Z32
Y40

Makale Türü

Araştırma Makalesi

Keywords

Recreation,
Postgraduate Theses,
Bibliometric Analysis,

Jel Classification Code(s)

Z20
Z30
Z32
Z40

Article Type

Research Article

Öz

Son yıllarda, rekreasyon alanında yazılan lisansüstü tezlerde önemli bir artış gözlemlenmektedir. Bu amaç doğrultusunda Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi (YÖKTez) veri tabanından veriler elde edilmiştir. Tezler "rekreasyon" anahtar kelimesi ile taranmış ve rekreasyon alanında lisansüstü düzeyde yapılmış bütün tez çalışmalarına ulaşılmaya çalışılmıştır. 1982-2024 yılları arasındaki süreçte yer alan bütün çalışmalar incelendiğinde 640 lisansüstü tez çalışmasının ulaşılabilir olduğu görülmüş ve araştırmaya bu tezler dâhil edilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen tezler yayımlandığı yıl, ana bilim dalları, yayımlandığı üniversiteler, üniversitelerin bulunduğu şehirler ve bölgeler, araştırma yöntemleri ile yazarların cinsiyeti gibi kriterler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerin yüzde ve frekans dağılımları incelenmiş ve bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Rekreasyon alanında yapılan tezlerde genellikle rekreasyon kavramının turizm, spor ve peyzaj kavramlarıyla bağlantılı olarak ele alındığı görülmüştür. Gelecekte yapılacak benzer çalışmalarda bu çalışmada baz alınan kriterlere ek olarak farklı hususlara değinilerek araştırma alanı genişletilebilir. Ayrıca çalışmaya lisansüstü tezlerden farklı olarak makaleler, kitap bölümleri ve bildiriler eklenerek gelecek yıllarda alınyazına olan katkı artırılabilir.

Abstract

In recent years, a significant increase has been observed in postgraduate theses written in the field of recreation. For this purpose, data were obtained from the database of the Council of Higher Education Thesis Center (YÖKTez). The theses were searched using the keyword "recreation," and efforts were made to access all postgraduate thesis studies conducted in this field. An examination of studies conducted between 1982 and 2024 revealed that 640 postgraduate theses were accessible, and these theses were included in the study. The included theses were evaluated based on criteria such as the year of publication, academic disciplines, universities where they were published, the cities and regions of these universities, research methods, and the gender of the authors. The data obtained were analyzed using bibliometric analysis, with percentages and frequency distributions examined. The findings revealed that postgraduate theses in the field of recreation commonly addressed the concept of recreation in connection with tourism, sports, and landscape. Future studies can expand the scope of research by including additional criteria beyond those considered in this study. Furthermore, incorporating articles, book chapters, and conference proceedings alongside postgraduate theses could enhance the contribution to the literature in the coming years.

Demir, R., ve Koçak, A. (2024). Rekreasyon alanında yapılmış lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi. *International Journal of Contemporary Tourism Research*, 8(2), 140-148. <http://doi.org/10.30625/ijctr.1597515>

Makale Gönderim Tarihi: 06/12/2024

Makale Kabul Tarihi: 25/12/2024

*Sorumlu Yazar

GİRİŞ

Geçmişten günümüze bireylerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için çalışma ve üretim faaliyetlerinde bulunmaları gereklilik arz etmiştir. Günümüzde de bu süreç benzer şekilde devam etmekte olup, bireyler artık iş dışında kalan boş zamanlarını daha verimli ve anlamlı bir şekilde değerlendirme arayışına girmişlerdir. Özellikle çalışma saatleri dışında bireylerin dinlenme, eğlenme ve sosyalleşme amaçları doğrultusunda çeşitli rekreatif faaliyetlere katılım sağladıkları gözlemlenmektedir. Özellikle son zamanlarda rekreasyona olan ilgi artmakta ve rekreasyonel faaliyetlere olan katılım da artış göstermektedir. Bu sebeple de bu alanda yapılan araştırmalar da hızlı bir artış görülmektedir. Bu çalışmanın amacı da rekreasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerin ele alınıp bibliyometrik analiz yöntemi ile araştırılmasıdır. Alanyazında rekreasyon alanında ve bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Ancak sadece rekreasyon alanında 1982-2024 yıllarını kapsayan Yöktez veri tabanında bulunan lisansüstü tezlerin incelendiği bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu nedenle bu çalışmanın literatüre katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Rekreasyon kavramının bibliyometrik analizinin daha iyi anlaşılabilmesi için, öncelikle bu kavramın net bir şekilde tanımlanması gerekmektedir. Alanyazında, rekreasyon kavramına ilişkin birbirinden farklı ve çeşitli tanımlamalar yer almaktadır. Bu durumun temel nedeni, rekreasyon kavramının ekonomik, toplumsal, psikolojik ve sosyolojik bağlamlarda farklı şekillerde yorumlanabilmesidir. Kavram, kökenini Latince "recreatio" kelimesinden almakta olup, yenilenme, tazelenme ve canlanma anlamlarına gelmektedir (Karaküçük, 2014). Rekreasyon, kişilerin boş zamanlarında, hayatın zorluklardan ve sıkıntılardan biraz olsun uzaklaşmak, dinlenmek, düşünmek, eğlenmek gibi çeşitli amaçlarla; evde veya ev dışında, açık ya da kapalı alanlarda, etkinliklere katılımcı veya seyirci olarak dahil oldukları, kentsel ve kırsal mekanlarda gerçekleşen faaliyetlerin bütünüdür (Yaylı, 2024). Hazar (2003)'a göre rekreasyon, bireylerin zorunlu görev ve sorumluluklarının dışında kalan boş zamanlarında, tamamen gönüllü olarak katıldıkları ve maddi kazanç amacı taşımayan etkinliklerdir. McLean ve Hurd (2011) tarafından ise rekreasyon; "Şehirler, kasabalar, doğal parklar, spor alanları, toplum merkezleri, eğlence alanları gibi yerlerde kamusal veya özel girişimlerle gerçekleştirilen tüm etkinlikler" olarak tanımlanır. Rekreasyon, boş zamanların planlanması, organize edilmesi ve bu süre zarfında gerçekleştirilecek çeşitli etkinliklerin hayata geçirilmesini amaçlayan bir süreçtir (Özdemir, Güçer ve Karaküçük, 2016). Rekreasyon faaliyetleri, bireylerin organize edilmiş boş zaman dilimlerinde motive olmalarını, verimliliklerini artırmalarını, ruhsal olarak dinlenmelerini ve beden sağlığını korumalarını sağlamak amacıyla kendilerine zaman ayırmalarını teşvik eder (Can, 2015).

Sosyal bilimler alanında rekreasyon kavramı son zamanlarda araştırmacıların dikkatini çeken bir kavram haline gelmiştir. Bu sebeple yapılan çalışmalarda rekreasyon kavramının kullanımının arttığı görülmektedir. Literatürde yapılan çalışmaların değerlendirilmesinde bibliyometrik araştırmalar, giderek daha yaygın bir şekilde kullanılmaktadır (Wallin, 2005). Bibliyometri, bilimsel alanda yapılan çalışmaların sayısal analizler ve istatistiksel verilerin kullanılıp, incelenmesi olarak tanımlanmaktadır (Al, Sezen ve Soydal, 201). Bibliyometrik analiz, atıf analizi, ortak atıf analizi ve içerik analizi gibi tekniklerle alan yazının nicel olarak incelenmesi, araştırmaların derlenmesi veya sıralanması süreci olarak tanımlanabilir (Shilbury, 2011). Bibliyometri nicel bir analiz yöntemi olup (De Bellis, 2009), yayınlanmış kitaplar, dergiler, makaleler gibi bilimsel bilgi paylaşım araçlarının istatistiksel yöntemlerle incelenmesidir (Diodato, 1994'den akt. Evren ve Kozak, 2012). İçerik analizi ya da diğer bir deyişle bibliyometri, akademik yayınların çeşitli unsurlarının istatistiksel ve sayısal analiz yöntemleriyle incelenmesini mümkün kılar (Çetinkaya Bozkurt ve Çetin 2016). Ulusal literatürde bibliyometrik çalışmalarda, lisansüstü tezler, dergiler, bildiriler ve makaleler belirli parametreler çerçevesinde incelenmektedir (Zencir ve Kozak, 2012). Bibliyometrik analizler, belirli konularda yapılmış çalışmaların konu, örneklem, atıf, anahtar kelimeler, kapsam gibi özellikler açısından incelenmesine olanak tanımaktadır (Gözen, 2020).

Bibliyometrik analizler, genellikle performans analizi ve bilimsel haritalama sebebiyle kullanılır. Bilimsel haritalama, bir bilim alanının yapı ve niteliğini ortaya koymayı amaçlarken, performans analizinin hedefi ise bilimsel yayınların etkinliğini ve performansını değerlendirmektir (Cobo, vd. 2011). Bibliyometrik analizler sayesinde; yazar, ülke, üniversite, atıf ve dergi üretkenlikleri, literatürdeki boşluklar, araştırma alanları, iş birlikleri, potansiyel fırsatlar ve en önemlisi bir alandaki elde edilen bulguların etkileri hakkında nicel veriler elde edilebilir (Çuhadar, 2024). Ayrıca, bir bilim dalına olan ilgiyi, o alandaki belirli konulara yönelik eğilimleri, bu eğilimlerdeki değişimleri, en fazla atıf yapılan alanları, yazar ve yayınları görmeyi sağlamaktadır (Zeren ve Kaya, 2020).

Bibliyometrik yöntemler diğer bir deyişle analiz teknikleri, özellikle bilimsel ve uygulamalı çalışma alanlarında, araştırma değerlendirme sürecinin önemli bir bileşenidir (Ellegaard ve Wallin, 2015). Bibliyometrik analiz, literatür taramasından farklı olarak, bir araştırma alanının mevcut durumuna dayanarak biçimsel geri bildirim almayı sağlamaktadır. Ayrıca, görsel unsurlar ekleyerek ve nicel veriler sağlayarak akademik yönelimleri takip etmeyi kolaylaştıran analitik bir yöntemdir (Çuhadar, 2024). Araştırma performansının değerlendirilmesinde kullanılan bibliyometrik göstergeler, genellikle bilgi edinme amacı ile kurulan bibliyografik veri tabanlarına dayanmaktadır. Bu sebeple, bibliyometrik çalışmalar kaynak belgelerin sadece ikincil bir kullanımını temsil eder (Hood ve Wilson, 2003). Bibliyometrik yöntemler, araştırmacıların literatür taraması yapmadan önce mevcut olan literatürü ortaya

çıkarmalarına olanak tanımakta ve en etkili çalışmaları ortaya koyarak , araştırmacının çalışmalarına yön vermesine yardımcı olabilmektedir (Zupic ve Čater, 2015).

2. LİTERATÜR TARAMASI

Sosyal bilimlerde birçok alanda kullanılan bibliyometrik yöntemler, rekreasyon alanında da dikkat çekmektedir. Rekreasyon alanında gerçekleştirilen bibliyometrik analizlerin sınırlı sayıda olduğu ifade edilebilir (Gözen, 2020). Ancak son yıllarda rekreasyon alanında yapılan bibliyometrik çalışmaların ilgi görmeye başladığı görülmektedir. Rekreasyon kavramı kullanılarak birçok alanda lisansüstü tezler yapılmış ve yayınlamıştır. Yapılan araştırmalar da yazar sayısı, yayın türü, anahtar kelime, atıf sayısı gibi birden çok unsura dikkat edilerek yayınlar incelenmiştir.

Sever ve Buzlu' nun (2015) çalışmasında; Proquest tez veri tabanında yer alan "rekreasyon" konusuna odaklanan tezler incelenmiştir. Araştırma sonucunda, genel olarak açık alan rekreasyon faaliyetlerinin ön planda olduğu ve tezlerin farklı disiplinlerle ilişkilendirilerek ele alındığı tespit edilmiştir.

Yersüren ve Özel tarafından 2020 yılında "rekreasyon" ve boş zaman konusunda yapılan tezler üzerine bibliyometrik bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada 1987-2019 yılları arasında kapsayan dönemde yapılmış olan tez çalışmalarını incelemişlerdir. Araştırmaya tezin yapıldığı yıl, türü, anahtar kelimeler, anabilim dalı, araştırmacının yöntemi, veri analizinin tekniği, alt boyutlar ve ilişkilendirilen diğer kavramlar gibi parametreler incelenmiştir. Araştırma sonucunda beden eğitimi ve spor bilimleri, rekreasyon, peyzaj mimarlığı ve turizm alanlarında yapılan rekreasyon ve boş zaman konulu lisansüstü tezlerinin sayılarının diğer bilim dallarına kıyasla daha çok olduğu görülmüştür.

Gözen'in (2020) yaptığı çalışmada ise; "rekreasyon" bilim alanında 1980-2019 yılları arasında geçmişten günümüze şeklinde yapılan araştırmaları bibliyometrik analiz ile incelemiştir. Yapılan araştırmada 'recreation' konu başlığında 'hospitality, leisure and tourism' kapsamında bir tarama yapılmış ve yıllara göre yayın sayıları, yayın türleri, yayın dilleri, ülke işbirlikçilikleri, atıf analizleri, ortak atıf ağları ile kelime-konu eğilimleri değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda rekreasyon yayımlarına olan ilginin 2010 yılı itibarıyla önemli oranda artış gösterdiği ve bu yayınların büyük bölümünün makale olduğu görülmüştür. Bulut ve arkadaşları (2024) tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise; boş ve serbest zaman kavramlarına yönelik yapılan çalışmalar bibliyometrik analiz yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Bu araştırmada boş zamana yönelik 1929-2022 yıllarını kapsayan süreçte 2649; serbest zamana yönelik ise 1955-2022 yıl aralığında 565 çalışma araştırmaya dahil edilmiş ve Scopus veri tabanı kullanılmıştır. Yayın yılı, yazar, konu alanı, kurum, ülke, tür, kaynak ve anahtar kelime parametreleri incelenmiştir. Her iki alanda da en fazla yayının Amerika Birleşik Devletleri'nde yapıldığı sonucuna varılmıştır.

3. YÖNTEM

Bu araştırmada, betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın temel amacı, Türkiye'de rekreasyon alanına yönelik lisansüstü tezlerin içerik ve eğilimlerini bibliyometrik bir yaklaşımla inceleyerek, bu alandaki mevcut durumu ortaya koymak ve gelecekte gerçekleştirilecek çalışmalara yön verecek bilgiler sağlamaktır. Lisansüstü tezlerin incelenmesi ile, akademik üretkenliğin anlaşılması ve alanın eğilimlerinin belirlenmesi açısından önemli bir katkı sunması beklenmektedir. Uygun bir veri tabanının seçilmesi, gerçekleştirilecek bibliyometrik araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini önemli ölçüde artırabilir (Lin vd., 2021). Kapsadığı alan ve çalışmalar nedeniyle, bu çalışmada kullanılan lisansüstü tezlerin, incelenen konunun mevcut durumunu ve yönelimlerini detaylı bir şekilde yansıttığı (Kozak, 1994) göz önünde bulundurularak, düzenli analizlerin alanın gelişimine ışık tutacağı düşünülmektedir.

Araştırma verileri, Türkiye Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanında gerçekleştirilen tarama sonucunda elde edilmiştir. 1982-2024 yılları arasında yayımlanmış tezler taranmış olmakla birlikte, erişim kısıtlamaları ve açık erişime yönelik sınırlamalar nedeniyle 718 tez arasından erişilebilen 640 lisansüstü tez analiz edilmiştir. Bu kapsamda, veri toplama sürecinde "rekreasyon" anahtar kelimesi kullanılarak taramalar gerçekleştirilmiştir.

Tezler; yayımlandığı yıl, ana bilim dalları, yayımlandığı üniversiteler, üniversitelerin bulunduğu şehirler ve bölgeler, araştırma yöntemleri ile yazarların cinsiyeti gibi parametreler çerçevesinde analiz edilmiştir. Bu parametreler, Türkiye'de rekreasyon alanının mevcut yapısını ortaya koymanın yanı sıra, alandaki eğilimlerin değerlendirilmesi ve gelecekteki çalışmalara bir temel oluşturulması amacıyla belirlenmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular, yorum katılmaksızın, betimsel bir yaklaşımla sunulmuş ve okuyucuların bu bulguları objektif bir şekilde değerlendirebilmesi hedeflenmiştir. Böylelikle, çalışmanın iç güvenirliliği artırılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışma, Türkiye'deki rekreasyon alanında lisansüstü tezlerin bibliyometrik bir profilini sunarak, bu alanın akademik gelişimine dair önemli bilgiler sağlamayı amaçlamaktadır. Araştırma sonuçlarının, mevcut durumu ortaya koyması ve alandaki boşlukların belirlenmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

4. BULGULAR

Bu bölümde, Türkiye'de rekreasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerin bibliyometrik analizi kapsamında elde edilen bulgular detaylı bir şekilde sunulmaktadır. Araştırma, rekreasyon alanındaki akademik çalışmaların genel bir profilini çıkarmayı ve bu alandaki eğilimleri ortaya koymayı hedeflemektedir. Bulgular, tezlerin yazarlarının cinsiyet dağılımından başlayarak, yıllara, ana bilim dallarına, yayınladıkları üniversite, şehir ve bölgelere göre detaylı bir değerlendirme sunmaktadır. Ayrıca, çalışmada kullanılan araştırma yöntemlerine ilişkin veriler de incelenerek, alandaki metodolojik yaklaşımlar hakkında kapsamlı bir çerçeve çizilmektedir. Sunulan bulgular, rekreasyon alanındaki bilimsel üretkenliğin durumunu anlamaya ve gelecekteki çalışmalara yol gösterecek temel veriler sağlamaya yönelik önemli ipuçları içermektedir.

Tablo 1: Yazarların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Frekans	Yüzde
Kadın	334	%52.19
Erkek	306	%47.81
TOPLAM	640	%100

Tablo 1'de yer alan verilere göre, Türkiye'de rekreasyon alanında gerçekleştirilen lisansüstü tezlerin yazarlarının cinsiyet dağılımı incelendiğinde, kadın yazarların oranının %52.19, erkek yazarların oranının ise %47.81 olduğu görülmektedir. Bu dağılım, rekreasyon alanında kadın araştırmacıların etkin bir rol oynadığını göstermektedir. Bu durum, kadınların akademik üretkenlikteki yerini güçlendirdiğini ve akademik dünyada daha görünür hale geldiğini göstermesi açısından da önemlidir.

Tablo 2: Tezlerin Yayımlanan Yıllara Göre Dağılımı

Yıl	Frekans	Yüzde
1993	1	%0.16
2004	2	%0.31
2005	3	%0.47
2006	12	%1.88
2007	19	%2.97
2008	20	%3.13
2009	13	%2.03
2010	12	%1.88
2011	10	%1.56
2012	12	%1.88
2013	14	%2.19
2014	20	%3.13
2015	14	%2.19
2016	33	%5.16
2017	28	%4.38
2018	42	%6.56
2019	83	%12.97
2020	58	%9.06
2021	35	%5.47
2022	63	%9.84
2023	79	%12.34
TOPLAM	640	%100

Tablo 2'de sunulan veriler, Türkiye'de rekreasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerin yıllara göre dağılımını ortaya koymaktadır. Veriler incelendiğinde, 2000'li yılların başlarında oldukça düşük seviyelerde olan tez sayısının, 2010'lu yılların ortasından itibaren istikrarlı bir artış trendine girdiği görülmüştür. Özellikle 2016 yılından sonra gözlemlenen artış, bu alana yönelik farkındalığın arttığını ve üniversitelerde rekreasyon konusunun daha geniş bir araştırma sahası haline geldiğini göstermektedir. Özellikle 2016 yılından itibaren tez sayısında belirgin bir artışın yaşandığı görülmektedir. 2019 (%12.97), 2023 (%12.34) ve 2022 (%9.84) yılları, en yüksek sayıda tez çalışmasının

yayımlandığı dönemler olarak dikkat çekmektedir. Bu artış, rekreasyon alanında giderek artan akademik ilginin bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Tablo 3: Tezlerin Ana Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Ana Bilim Dalı	Frekans	Yüzde
Rekreasyon	181	%28.28
Beden Eğitimi ve Spor	133	%20.78
Peyzaj Mimarlığı	93	%14.53
Turizm İşletmeciliği	32	%5.00
Spor Yönetimi	24	%3.75
Spor Yöneticiliği	19	%2.97
Coğrafya	14	%2.19
Spor Bilimleri	11	%1.72
Orman Mühendisliği	8	%1.25
Antrenörlük Eğitimi	8	%1.25
Şehir ve Bölge Planlama	7	%1.09
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	7	%1.09
Çevre Mühendisliği	7	%1.09
Diğer	96	%15.00
TOPLAM	640	%100

Tablo 3'te sunulan verilere göre, Türkiye'de rekreasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerin ana bilim dallarına göre dağılımında belirgin farklılıklar gözlemlenmektedir. Rekreasyon ana bilim dalı, tezlerin %28.28'ini kapsayarak, en fazla çalışma yapılan alan olarak öne çıkmaktadır. Bu bulgu, rekreasyonun bu alandaki araştırmaların merkezinde yer aldığını ve ana odak noktasını oluşturduğunu göstermektedir. Beden Eğitimi ve Spor (%20.78), rekreasyon alanındaki tezlerin ikinci büyük grubunu oluşturmakta ve bu alanın disiplinler arası yapısını destekleyen önemli bir bileşen olduğunu göstermektedir. Benzer şekilde, Peyzaj Mimarlığı (%14.53), rekreasyon çalışmalarında doğal çevre ile ilişkili tasarımların ve planlamaların önemini vurgulamaktadır. Diğer ana bilim dalları arasında, Turizm İşletmeciliği (%5.00), Spor Yönetimi (%3.75) ve Spor Yöneticiliği (%2.97) dikkat çekmekte, bu alanların rekreasyonla ilişkilendirilen kavramlar ve uygulamalar açısından önemli katkılar sunduğunu göstermektedir. Bunun yanında, Coğrafya (%2.19) ve Spor Bilimleri (%1.72) gibi alanların da rekreasyonla kesişen yönleri bulunmaktadır. Orman Mühendisliği (%1.25) ve Çevre Mühendisliği (%1.09) gibi alanlardaki tezler, rekreasyonun çevresel sürdürülebilirlik ve doğal kaynak yönetimi ile bağlantısını ortaya koymaktadır. Özetle rekreasyon kavramı çok disiplinli doğası ile farklı bilim dallarında ele alınma yaygınlığını göstermektedir.

Tablo 4: Tezin Yayınlandığı Üniversiteler

Üniversite	Frekans	Yüzde
Gazi Üniversitesi	58	%9.06
Akdeniz Üniversitesi	30	%4.69
Selçuk Üniversitesi	29	%4.53
Batman Üniversitesi	23	%3.59
Ankara Üniversitesi	22	%3.44
Atatürk Üniversitesi	20	%3.13
Anadolu Üniversitesi	20	%3.13
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi	19	%2.97
Marmara Üniversitesi	18	%2.81
Necmettin Erbakan Üniversitesi	18	%2.81
Düzce Üniversitesi	15	%2.34
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	15	%2.34

Bartın Üniversitesi	15	%2.34
İstanbul Üniversitesi	14	%2.19
Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi	14	%2.19
Manisa Celal Bayar Üniversitesi	13	%2.03
Trakya Üniversitesi	13	%2.03
Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi	12	%1.88
Ege Üniversitesi	11	%1.72
Eskişehir Teknik Üniversitesi	10	%1.56
Hacettepe Üniversitesi	9	%1.41
Dumlupınar Üniversitesi	9	%1.41
Sakarya Üniversitesi	9	%1.41
Karadeniz Teknik Üniversitesi	9	%1.41
Süleyman Demirel Üniversitesi	8	%1.25
Mersin Üniversitesi	7	%1.09
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	7	%1.09
Namık Kemal Üniversitesi	7	%1.09
Diğer	186	%29.06
TOPLAM	640	%100

Tablo 4'te yer alan veriler, Türkiye'de rekreasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerin üniversitelere göre dağılımını göstermektedir. Veriler incelendiğinde, tezlerin oldukça geniş bir üniversite yelpazesine yayıldığı ve bu alandaki akademik üretimin coğrafi çeşitliliği dikkat çekmektedir. Gazi Üniversitesi, toplam tezlerin %9.06'sını oluşturarak rekreasyon alanındaki araştırmalarda lider konumda yer almaktadır. Bu durum, üniversitenin rekreasyon alanındaki akademik birikimini ve bu konuda uzmanlaşmış bir yapıya sahip olduğunu göstermektedir. Gazi Üniversitesi'ni, sırasıyla Akdeniz Üniversitesi (%4.69), Selçuk Üniversitesi (%4.53) ve Batman Üniversitesi (%3.59) takip etmektedir.

Tablo 5: Tezlerin Yayınlandığı Şehirlere Göre Dağılımı

Şehir	Frekans	Yüzde
Ankara	98	%15.31
İstanbul	71	%11.09
Konya	47	%7.34
Eskişehir	33	%5.16
Antalya	33	%5.16
Sakarya	21	%3.28
Karaman	21	%3.28
Muğla	20	%3.13
Erzurum	20	%3.13
Batman	18	%2.81
Manisa	18	%2.81
Bartın	17	%2.66
İzmir	16	%2.50
Kütahya	13	%2.03
Düzce	13	%2.03
Trabzon	12	%1.88
Edirne	12	%1.88
Tekirdağ	10	%1.56
Kocaeli	8	%1.25
Bursa	8	%1.25
Kahramanmaraş	8	%1.25
Balıkesir	8	%1.25
Elazığ	7	%1.09
Çanakkale	7	%1.09
Mersin	7	%1.09

Diğer	94	% 14.69
TOPLAM	640	% 100

Tablo 5'te sunulan veriler, Türkiye'de rekreasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerin şehirler bazında dağılımını ortaya koymaktadır. Veriler incelendiğinde, Ankara (%15.31), İstanbul (%11.09) ve Konya (%7.34) şehirlerinin, rekreasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerde önemli bir ağırlığa sahip olduğu görülmektedir. Eskişehir (%5.16) ve Antalya (%5.16) gibi şehirler de yüksek frekanslarıyla dikkat çekmekte, rekreasyon alanındaki akademik faaliyetlerin Türkiye'nin farklı bölgelerine yayıldığını göstermektedir.

Tablo 6: Tezlerin Yayınlandığı Bölgelere Göre Dağılımı

Bölge	Frekans	Yüzde
İç Anadolu	208	%32.50
Marmara	147	%22.97
Ege	75	%11.72
Karadeniz	70	%10.94
Akdeniz	67	%10.47
Doğu Anadolu	42	%6.56
Güneydoğu Anadolu	30	%4.69
Kuzey Kıbrıs	1	%0.16
TOPLAM	640	%100

Tablo 6'da sunulan veriler, Türkiye'de rekreasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerin bölgelere göre dağılımını göstermektedir. Veriler incelendiğinde, İç Anadolu Bölgesi (%32.50), rekreasyon konusundaki tezlerin en yoğun olarak yayımlandığı bölge olarak dikkat çekmektedir. Bu durum, İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan köklü ve geniş akademik altyapıya sahip üniversitelerin bu alandaki araştırmalara öncülük ettiğini göstermektedir. Özellikle Ankara'da yer alan üniversitelerin bu duruma büyük katkı sağladığı değerlendirilebilir. Marmara Bölgesi (%22.97), toplam tezlerin önemli bir kısmını kapsamakta ve Türkiye'nin en büyük metropolü olan İstanbul başta olmak üzere bu bölgedeki üniversitelerin rekreasyon alanındaki akademik üretkenliğini yansıttığı söylenebilir. Ege Bölgesi (%11.72), Karadeniz Bölgesi (%10.94) ve Akdeniz Bölgesi (%10.47) de dikkat çekici oranlara sahiptir. Ege ve Akdeniz bölgelerinin turizm sektörü ile olan güçlü bağları, bu bölgelerdeki üniversitelerin rekreasyon alanında yürüttükleri çalışmaları destekleyen temel faktörlerden biri olarak değerlendirilebilir. Karadeniz Bölgesi ise doğal alanları ve ekolojik kaynaklarıyla rekreasyon araştırmalarında önemli bir yer edinmiştir. Doğu Anadolu (%6.56) ve Güneydoğu Anadolu (%4.69) bölgeleri, nispeten daha düşük bir orana sahiptir. Genel olarak, bu bulgular Türkiye'de rekreasyon alanında yürütülen lisansüstü tez çalışmalarının geniş bir bölgesel yelpazeye yayıldığını, ancak İç Anadolu ve Marmara bölgelerinin bu alandaki akademik üretkenlikte öncü konumda olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 7: Tezlerin Yayınlandığı Bölgelere Göre Dağılımı

Araştırma Yöntemi Grubu	Frekans	Yüzde
Nicel Araştırma Yöntemi	438	68.44%
Karma Yöntem	146	22.81%
Nitel Araştırma Yöntemi	56	8.75%
TOPLAM	640	%100

Tablo 7'de sunulan veriler, Türkiye'de rekreasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerini ortaya koymaktadır. Veriler incelendiğinde, nicel araştırma yöntemlerinin (%68.44) açık ara en fazla tercih edilen yöntem grubu olduğu görülmektedir. Bu durum, araştırmacıların rekreasyon alanındaki çalışmalarda ölçülebilir verilere dayalı analizlere yönelme eğiliminde olduklarını göstermektedir. Nicel yöntemlerin geniş bir veri tabanı sunması ve istatistiksel analizlere olanak tanınması, bu yöntemlerin yaygın kullanımında etkili olmuş olabilir.

Karma yöntemler (%22.81), araştırma yöntemleri arasında ikinci sırada yer almakta ve bu yöntemlerin disiplinler arası araştırmalarda ve farklı veri kaynaklarının bütüncül bir şekilde değerlendirilmesinde önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Karma yöntemlerin tercih edilmesinin, araştırmacıların hem nitel hem de nicel verilerden yararlanarak daha kapsamlı ve çok boyutlu bir analiz yapma gereksinimini olduğu ifade edilebilir.

Nitel araştırma yöntemleri (%8.75) ise toplam tezlerde daha sınırlı bir kullanım alanına sahiptir. Nitel yöntemlerin daha az tercih edilmesi, bu alandaki çalışmaların genellikle ölçülebilir veriler üzerine odaklandığını ve betimleyici analizlerin daha az yaygın olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda elde edilen bulgular, rekreasyon alanındaki lisansüstü tezlerin büyük ölçüde nicel veri odaklı bir yaklaşımı benimsediğini, ancak karma yöntemlerin de dikkate değer bir oranda tercih edildiğini göstermektedir.

SONUÇ

Bu araştırma, Türkiye'de rekreasyon alanına yönelik lisansüstü tezlerin bibliyometrik bir analizini sunarak, bu alandaki akademik çalışmaların genel bir görünümünü ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada incelenen 640 tez, rekreasyonun Türkiye'deki akademik alanda giderek daha fazla dikkat çeken bir konu haline geldiğini göstermektedir. Özellikle 2016 yılından itibaren tez sayılarında belirgin bir artış gözlemlenmiş, bu durumun akademik ilginin yanı sıra sektörel gereksinimlerin de etkisiyle oluşmuş olabileceği düşünülmektedir. Rekreasyonun sosyal, ekonomik ve kültürel yaşam üzerindeki etkileri dikkate alındığında, bu alanın gelişiminin hem akademik hem de uygulamalı düzeyde anlamlı bir katkı sunduğu değerlendirilebilir.

Bulgular, rekreasyon alanında yapılan lisansüstü tezlerin farklı bilim dallarıyla güçlü bağlar kurduğunu ortaya koymaktadır. Rekreasyon, beden eğitimi ve spor ile peyzaj mimarlığı gibi alanlarda yoğunlaşmakla birlikte, turizm, çevre mühendisliği ve coğrafya gibi diğer disiplinlerle de ilişki içerisindedir. Bu çeşitlilik, rekreasyonun disiplinler arası bir alan olarak geniş bir akademik yelpazeye hitap ettiğini göstermektedir. Coğrafi dağılım açısından, İç Anadolu ve Marmara bölgelerinin rekreasyon çalışmalarında öne çıkması, bu bölgelerdeki akademik ve altyapısal kapasitenin önemine işaret etmektedir. Ancak diğer bölgelerdeki katkıların da alanın çeşitliliğini desteklediği görülmektedir.

Araştırmada kullanılan yöntemlere bakıldığında, nicel analizlerin ön planda olduğu, ancak karma yöntemlerin de giderek daha fazla tercih edildiği anlaşılmaktadır. Bu durum, alanın ölçülebilirlik gereksinimlerine yanıt verirken, çok boyutlu değerlendirmelerin önemine de dikkat çekmektedir. Nitel yöntemlerin sınırlı bir kullanım alanına sahip olması, rekreasyonun bağlamsal ve derinlemesine yönlerinin daha fazla incelenmesi gerektiğini düşündürmektedir.

Rekreasyonun toplumsal yaşam kalitesine, bireylerin fiziksel ve zihinsel sağlıklarına olan olumlu etkileri göz önünde bulundurulduğunda, bu alandaki akademik çalışmaların önemi daha iyi anlaşılabilir. Ayrıca, uluslararası karşılaştırmalı çalışmalar ve disiplinler arası araştırmalar, Türkiye'nin rekreasyon alanındaki akademik üretkenliğinin küresel ölçekte değerlendirilmesine olanak sağlayabilir.

Bu bağlamda, rekreasyon alanına yönelik araştırmaların artırılması, yalnızca akademik gelişimi değil, aynı zamanda sektörel ve toplumsal ilerlemeyi destekleme potansiyeline sahiptir. Bu çalışmanın, alandaki mevcut eğilimleri ve eksiklikleri anlamaya yönelik bir temel sunması ve gelecekte yapılacak daha kapsamlı ve derinlemesine araştırmalara öncülük etmesi beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Al, U., Sezen, U., ve Soydal, İ. (2019). Türkiye'nin bilimsel yayınlarının sosyal ağ analizi yöntemiyle değerlendirilmesi. Hacettepe Üniversitesi Proje Raporları No : 110K044, Ankara. <http://bby.hacettepe.edu.tr/bs/projeler/SOBAG-110K044.pdf>
- Ayar, H. (2021). *Park rekreasyonu faaliyetlerine katılımında rekreasyon deneyim tercihleri, yer bağlılığı, çevresel tutum ve çevre dostu rekreasyon davranışları arasındaki ilişki* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi.
- Bellis, N. D., 2009. Bibliometrics and citation analysis: From the science citation index to Cybermetrics. *J. Am. Soc. Inf. Sci. Technol.* 61(1), 205–207. <https://doi.org/10.1002/asi.21181>.
- Bulut, Z., Başar, B., ve Kement, Ü. (2024). Boş ve serbest zaman kavramlarına yönelik çalışmaların bibliyometrik analizi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(2), 800-818. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/2390007>
- Can, E. (2015). Boş zaman, rekreasyon ve etkinlik turizmi ilişkisi. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 1-17. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/161944>
- Cobo M. J., López-Herrera, A. G., Herrera-Viedma, E., et al. (2011). Science mapping software tools: Review, analysis, and cooperative study among tools. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, 62, 1382-402. <http://150.214.190.154/sites/default/files/files/ScientificImpact/mjcobo-softwareReview-2011.pdf>
- Çetinkaya Bozkurt, Ö., ve Çetin, A. (2016). Girişimcilik ve kalkınma dergisinin bibliyometrik analizi. *Journal of Entrepreneurship & Development/Girisimcilik ve Kalkinma Dergisi*, 11(2). http://acikerisim.lib.comu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12428/1668/ozlem_cetinkaya_makale.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Çuhadar, Y. (2024). Yoksul yanlısı turizm bağlamında yapılan çalışmaların bibliyometrik analizi: Web of science örneği. *Journal of Tourism & Gastronomy Studies*, 12(1), 204-226. <https://doi.org/10.21325/jotags.2024.1376>
- De Bellis, N. (2009). *Bibliometrics and citation analysis: From the science citation index to cybermetrics*. Scarecrow press.

- Ellegaard, O., ve Wallin, J. A. (2015). The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact?. *Scientometrics*, 105, 1809-1831. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11192-015-1645-z>
- Evren, S., ve Kozak, N. (2012). *Türkiye’de 2000-2010 yılları arasında yayımlanan turizm konulu makalelerin bibliyometrik analizi*. VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, 12, 15. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tk/issue/48835/622155>
- Gözen, E. (2020). Rekreasyon bilim dalının geçmişten günümüze bibliyometrik analizi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 19(2), 572-588. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1070450>
- Hazar, A. (2003). *Rekreasyon ve Animasyon*. Ankara: Detay Yayıncılık, 23-24.
- Hood, W. W., ve Wilson, C. S. (2003). Informetric studies using databases: Opportunities and challenges. *Scientometrics*, 58(3), 587-608. <https://124.im/8BfsN>
- Karaküçük, S. (2014). *Rekreasyon: Boş Zamanları Değerlendirme* (Genişletilmiş yedinci baskı). Gazi Kitabevi.
- Kozak, N. (1994). Anatolia: Turizm araştırmaları dergisinde yayımlanan yazılar üzerine bir inceleme, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 5(Aralık): 22-33. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1032913>
- Lin, M. P., Marine-Roig, E., ve Llonch-Molina, N. (2021). Gastronomy as a sign of the identity and cultural heritage of tourist destinations: A bibliometric analysis 2001–2020. *Sustainability*, 13(22), 12531, 1-23. <https://doi.org/10.3390/su132212531>
- McLean, D., ve Hurd, A. R. (2011). *Kraus' Recreation and Leisure*. İçinde Modern Society, (ss. 25-26).
- Özdemir, A. S., Güçer, E., ve Karaküçük, S. (2016). Rekreasyon ve turizm. Rekreasyon Bilimi (Birinci Baskı). ss, 317-392.
- Sever, G. N., ve Buzlu, M. Ö. (2015). Turizm fakülteleri bünyesindeki rekreasyon programları için müfredat kapsamı önerisi: Bilimetric bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(2), 381-396. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/365568>
- Shilbury, D. (2011). A bibliometric analysis of four sport management journals. *Sport Management Review*, 14(4), 434-452. <https://doi.org/10.1016/j.smr.2010.11.005>
- Wallin, J. A. (2005). Bibliometric methods: Pitfalls and possibilities. *Basic & Clinical Pharmacology & Toxicology*, 97(5), 261–275. https://doi.org/10.1111/j.1742-7843.2005.pto_139.x
- Yaylı, H. (2024). *Rekreasyon etkinliklerine katılımı fayda, engel ve tercih ilişkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Balıkesir Üniversitesi.
- Yersüren, S., ve Özel, Ç. H. (2020). Boş zaman ve rekreasyon konulu tezler üzerine bibliyometrik bir çalışma. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 1139-1159. <https://www.tutad.org/index.php/tutad/article/view/229>
- Zencir, E., ve Kozak, N. (2012). *Sosyal bilimler enstitü dergilerinde yayınlanan turizm makalelerinin bibliyometrik profili (2000-2010)*. VI. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, Antalya, (ss. 673-682).
- Zeren, D., ve Kaya, N. (2020). Dijital pazarlama: Ulusal yazının bibliyometrik analizi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 35-52. <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1175483>
- Zupic, I., ve Čater, T. (2015). Bibliometric methods in management and organization. *Organizational Research Methods*, 18(3), 429- 472. <https://doi.org/10.1177/1094428114562629>

Etik Onay

Bu çalışma, katılımcılardan birebir veri toplamayı gerektiren araştırma kapsamına girmediği ve veriler ikincil veri olarak elde edildiği için etik kurul onayı gerektirmeyen çalışmalar arasında yer almaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yazarlar çalışmaya eşit katkıda bulunmuştur.

Çıkar Çatışması

Bu çalışmada potansiyel bir çıkar çatışması yoktur.